

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 19. De spectantibus ad votum ex parte vouentis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

gravis iniuria, saltem ob verborum temeritatem & contumeliam: multo magis cenferi debet respectu Dei, saltem ob voluntatem proferendi verba, quæ gravis blasphemiz habent rationem.

Secundus casus est: quando quis ita vouet aliquid contra consilium: vt v.g. non mutare, vt velit se obligare etiam pro eo tempore, in quo idem consilium habet vim præcepti: seu, quod idem est, pro tempore gravis necessitatis. Hunc idem Caiet. 2. 2. q. 88. art. 2. col. 3. refert: & post ipsum Nauar. in eod. c. 12. n. 29. & 35. ac Sotus in memorato art. 3. paulo ante solutionem argumentorum. Satisq; probatur ex præcedente casu, cuius tunc rationem induit: cum taliter vouere petinde sit, ac vouere aliquid mortaliter illicitum.

Tertius casus est: cum quis talia vota emittens, satis quidem aduertit quid fiat, se nimirum attribuire Deo quod ei minime conuenit (quale est eiusmodi votorum vincula acceptare) nihilominus prudens, & sciens vult se illis adstringere. Tunc enim quoddam blasphemiz peccatum committitur: vt pote, quo tribuitur Deo, quod est ab ipso alienum. Hunc quoque casum Caiet. ipse habet in memorata col. 3. cum eoq; Sotus in citato art. 3. paulo post 5. concl. & paulo ante solutionem argumentorum, ac etiam Armilla in verbo Votum num. 1. Intelligendus est autem cum hac exceptione: nisi quis talia voueret bona fide, putans quid huiusmodi Deo parum displicere (sicut peccata venialia nimirum) quoniam sic non excluderet charitatem, & ideo peccaret solummodo venialiter, vt idem Caiet. habet in proposito cap. 2. & Armilla in eodem num. 1. ac Nauar. in memorato num. 35. addens bene leuius futurum, si minime aduertet se in eo rem Deo ingratam admittere.

Venialiter autem solummodo peccare eum qui de materia indebita votum facit: contingit imprimis quando votum fit de indifferentibus, vt in eod. supra cit. c. 2. Caiet. annotat, cui consentit Sotus in dubio 2. post præmemoratam quintam conclusionem: inquiring tale quid vouere, peccatum esse vanitatis. Pro quo facit, quod est talis materia non sit apta voto, vt ante ostensum est, iniuriosa tamen & contumeliosa Deo non est: nec illam vouens significat aliquid de Deo, repugnans ipsius bonitati, sicut vouens aliquid peccatum, vt cenferi debeat in re leui, tanquam blasphemus peccare mortaliter. Contingit præterea cum votum fit de ijs quæ opposita sunt consilijs, vt de non mutando, vel de non fideiubendo extra extremam necessitatem, vel de nõ ingrediendo religionem: quia nisi id fiat ex contemptu eorumdem consiliorum, aut sub aliqua ratione mali, per quam ipsum repugnet diuinae bonitati, non habet aliam malitiam quam vanitatis: qua minus bonum meliori anteponitur. Quæ est doctrina Caiet. ad hæc memòratum artic. 2. col. 3. Nauarri in eod. cap. 12. num. 29. & Soti in citato art. 3. paulo ante solutionem argumentorum.

An autem idem contingat etiam, quando votum fit de veniali, difficultas est, quam consequenter Suarez tractat loco cit. num. 8. & aliorum sequentibus. atque cum Caietano contra Sotum tenet peccatum esse mortale, votum Deo facere de peccato veniali: si is qui ita vouet cognoscat & aduertat quid faciat, nempe se attribuire Deo approbationem peccati, sine qua tale votum nequit acceptari. Quia igitur peccatum veniale leue quidem est de se: sed ex circumstantia irreligiositatis, per quam offertur Deo, graue est, valdeq; iniuriosum (vt pote destruens si fieri posset, ipsius infinitam bonitatem, quæ non potitur secum approbationem cuiuscumque peccati) fit vt quantumcumq; illius perpetratio non sit de se mortalis: fit tamẽ illius promissio facta Deo, tanquam blasphema: vt pote quæ de facto est velut assertio, quod Deo talis culpa placeat: & ex consequenti, quod ipse non sit summe bonus. Quia in re excusatio à mortali ex leuitate materiae non habet locum, vt confirmatur à simili: quia iurare mendacium quantumuis minimum, peccatum est mortale eo nomine: qd si Deus illud testaretur, veritas ipsius infallibilis destrueretur.

Aduerte, quod etiam idem bene notat in numero 11. non tantum facere tale votum, sed etiam illud implere, tanquam cultum Deo delatum, peccatum esse mortale: quia id est opere ipso Deum colere peccatis, & obligare

hominem ad faciendum peccatum. Quamquam, prout adhuc idem habet in sequenti num. 13. excusatio à mortali in tali voti materia, potest locum habere ex inconsideratione inuincibili, qua quis non aduertit ad id quod facit, nesciens an promittat Deo necne: aut saltem non aduertens, tali sua promissione aut illius executione, significati eiusmodi opus placere Deo.

CAP. XIX.

De spectantibus ad votum ex parte vouentis.

SUMMARIUM.

258. Votum factum sine intentione vouendi est nullum.
 259. Ad illud nihilominus seruandum compelli interdum quis potest, tum auctoritate ecclesie, tum ratione scandali.
 260. Ecclesia iuste compellente, tenetur in conscientia seruare votum, qui illud emisit scilicet.
 261. Vouere scilicet, de se suoq; genere solum est veniale: & quando fit mortale ex accidenti.
 262. Validum est votum factum intentione vouendi, etiam si factum sit intentione illud non implendi.
 263. Quid sentiendum sit de voto facto sine intentione se obligandi.
 264. Duo modi quibus actus vouendi cenferi potest imperfectus.
 265. Imperfectio actus, ex qua tanquam indeliberatus, constituit votum inuvalidum.
 266. Altera imperfectio actus, qua quoniam non excludit deliberationem ad peccatum mortale sufficientem, constituit votum validum.
 267. Ad voti validitatem nec maior deliberatio requiritur quam ad peccatum mortale, nec minor sufficit.
 268. Eadem deliberatio potest brevissimo tempore, atque adeo imperceptibili fieri.
 269. Quid sit tenendum de votis præcipit ante factis.
 270. Quid de factis à commoto ira aut bene potato, aut metu percusso.
 271. Imperfectio etatis qua solemne votum religionis inuvalidum redditur.
 272. Tale, ne quidem tanquam simplex, valere.
 273. Qua ratione spectari debeat eiusmodi imperfectio.
 274. Quod votum simplex ante pubertatis annos emissum, valere possit.
 275. Quod de legitimo rationis vsu non sit indicandum ex certo tempore.

IN voto ex parte vouentis quinque consideranda sunt ad recte ferendum de illius obligatione iudicium. 1. est fallacia, 2. imperfectio actus 3. imperfectio etatis, 4. subiectio vouentis, & 5. eiusdem intentio. De qua tamen commodius dicitur in seq. cap. 20. vt & de subiectione in cap. 21.

SECTIO I.

De fallacia.

Quod attinet ad fallaciam notandum est ex Caiet. in verbo Votum cap. 3. eam in votis contingere dupliciter: vno modo cum vouens non intendit, sed simulat vouere: altero, cum non intendit seruare quod vouet.

Ac præiore modo votum est nullum: ad quod confirmandum facit, quod ex cap. Humanae aures 22. quæst. 5. in eius generis actibus humanis, non sint tantum consideranda verba, sed voluntas & intentio: cum non intentio verbis deseruire debeat, sed verba intentioni. Facit etiam, quod inter homines, quidquid quis verbo promissorio dicat, si ostendat se non habere intentionem verbis conformem, non existimatur se obligasse. Facit demum lex Obligationum 1. ff. De obligationibus & actionibus in qua statuitur sine animo obligandi se, nullam oriri obligationem in contractibus. Quam doctrinam tradens idem Caietan. 2. 2. quæst. 88. art. 1. col. vlt. (& cum eo Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 27. & 38. Sotus lib. 7. de iust. & iure quæst. prima art. 2. pag. penultima) addit, nihilominus eum qui vouet ea ratione, compellendum esse votum adimplere.

Id quod verum quidem est, quoad forum externum, quia in eo temere ijs crederetur, qui asserunt postquam vota emisissent, se absque animo vouendi, ea emisisse. Etenim dicentes se mentitos, Deo, merito iudicantur mentiri quoque hominibus, nisi contrarium aperte ostendant. Sed quoad forum conscientiae, videtur plane tenendum oppositum: quando quidem reuera quoad Deum, votum fuit nullum: neque vllum ecclesiae statutum apparet, quod in conscientia compellat ad talis voti obseruationem.

259. Quamquam fieri potest, vt quis ad eam compellatur in externo foro Ecclesiastico: quia cum de occultis Ecclesia non iudicat, si in illo foro constet aliquem emisisse votum, quisquis fuerit ipsius animus occultus, compellatur ad illud adimplendum: nec fides ei adhibebitur, iuxta cap. Per tuas De probationibus, quantumuis affirmet, etiam sub iuramento, se fidei vouisse. Nam cum eadem via confiteatur se mentitum fuisse Deo, ostendit se indignum esse fidei. Si enim mentitus est quando libere vouit: quomodo creditur ei quando contra suam voluntatem cogetur exequi id quod vouit?

260. Caeterum compulsus ab Ecclesia in tali casu, tenetur parere: non quidem ratione voti, sed ratione iusti praecepti legitime sibi impositi: cui si nequeat aliter satisfacere quam mutando animum, poterit & ad id obligari: quia licet voti emissio per se, tantum sit in consilio: per accidens tamen potest quis ad eam obligari: ad vitandam nouam culpam, ex sua priore prouenturam. Sic enim is qui sacrum ordinem susciperet habendo voluntatem expressam non obligandi se ad perpetuam continentiam, compelli potest praecepto Ecclesiae, ad hanc vouendam: cum id sit necessarium ad vitandam ignominiam, quam status clericalis incurreret ex iniuria sacro ordini illata, per violationem sanctissimae consuetudinis in ecclesia receptae.

Quin etiam fieri potest, vt absque speciali ecclesiae praecepto, ex voto ficto oriatur obligatio, ratione scandali quod sequeretur, nisi illud seruaretur: tamque hoc, quam illud Caietanus attigit in cit. col. vltima his verbis. Et licet sic vouens (fictè intellige) non teneatur seruare promissum ratione voti, tenetur tamen ratione ecclesiae (illum scilicet iuste compellentis) & scandali. Id autem intelligendum est de scandalo, cum ipsum nequit aliter vitari. Nam ex Soto supra memorato, excusari potest in hac re is etiam, qui solemniter vouit sine animo vouendi, discedens in provinciam in qua votum ipsius non sit notum.

261. Porro vouere fictè, est de se & secundum substantiam actus peccatum solummodo veniale, cum malitiam suam positam habeat in mendacia, quo tantum homini impositum; non autem Deo, qui falli non potest: ideoque nullum diuinum attributum euertit, vnde dicatur coniunctam habere notabilem Dei iniuriam, mortalis malitiae constitutum. Nec necesse est eam esse cum graui vouentis iniuria. Potest enim rationem mendacii officiosi interdum habere, vt cum quis ad illud compellitur incusso metu grauium malorum, à quibus se ea ratione liberare intendit. Nec item necesse est cum graui laesione proximi esse, vt manifestum est. Nihil ergo datur vnde censetur per se, ac de se mortalis.

Ex accidentaria conditione vero, mortale esse potest vouere fictè. Primo, si id fieret intendendo fallere Deum (quod nulli nisi stulto potest contingere) quia errorem in fide, atque adeo blasphemiam includeret. Secundo, si id fieret ex contemptu, aut cum graui scandalo: vt si quis religionem fictè voueret in illius derisum, aut cum aliorum graui scandalo. Tertio, si inde fieret, vt aliquis graue damnum iniuste pateretur. Videri potest Suarez de relig. tract. 6. lib. 5. cap. 1. num. 4. 5. & 6.

262. Quod attinet ad alterum modum, tunc contingentem, cum quis etiam si intendat vouere, non intendit tamen implere votum: tenendum est, eum qui sic vouet, votum validum facere, ex illo; perinde obligari ac si animum habuisset adimplendi. Ratio est, quia ex promissione vere facta, sequitur obligatio tanquam naturalis effectus eius. Neque peruersum illud propositum non implendi, eximit ab ipso voti vinculo. Istud habet Caiet. adhuc in columna vltima, datus pag. penultima, & Nau. in n. 27. & 38. ante memoratis.

Porro tali modo vouere, perinde ac votum violare, peccatum est suo genere mortale: quia propositum peccandi, & illius executio sunt eiusdem malitiae. Ipsius malitia autem augente ex eo, quod eiusmodi propositum habeat coniunctum animum vouendi, prout in 220. antea attigimus. Vnde fit vt peccato violationis voti superaddatur in eo peculiaris deformitas irreligiositatis, quia quis licet sciat Deum falli non posse, nihilque ipsum latere: adeo impudenter se erga eum gerit, vt audeat & vouere (etiam animo promittendi) se eum statuens non implere promissum taliter factum. Qua in re notabilem Dei irreuerentiam contingere, vix negari potest, quin consequenter negandum sit, obligationem esse tale quid aperiendi in confessione: quod vix homo timoratae conscientiae, sibi in praxi persuadebit.

263. Tertij modi, quo vouens intendit quidem vouere, sed non habet animum se obligandi. Caiet. videri potest ideo non meminisse, quod reductur ad priorem duorum traditorum. Eo enim ipso, quod quis vouet sine animo se obligandi, vouet quoque sine animo vouendi: cum fieri nequeat vt votum sit verum, nec ex eo sequatur obligatio, quae est illius effectus naturalis: adeo vt ex negatione vnius necessario inferatur negatio alterius. De qua re Suarez in memorato tractatu lib. 1. cap. 3. num. 4. & aliquot sequentibus.

Atque inter caetera admonet, quoad eum qui tale votum faceret ex ignorantia: si haec sit praue dispositionis, id est, erroris quo credat se non obligari vouendo, ideoque voueat, non manere obligatum: quia tunc nec explicite nec implicite vult obligari: vt pote existimans se facere actum ex quo nullam contrahat obligationem: vnde nullam dabitur quae censeri debeat libera siue in se, siue in sua causa. Nec obstat quod ignorantia sit vincibilis, quia etsi ea non sufficiat ad excusandum à mortali, tamen sufficit ad impediendam libertatem plenam voluntatis. Sin autem ignorantia sit pura negationis, seu qua nescit quis an votum habeat vim obligandi necne: vouente cum expressa intentione non obligandi, non obligari: quia votum ipsius est limitatum conditione, quam putat possibilem, vt si votum non obliget, velit vouere. Quod si voueret sine tali expressa intentione, votum valeret: non obstante eiusmodi ignorantia: quia licet ignoret voti naturam: vult tamen ipsum prout in se est, & consuetum est fieri: quod sufficit ad illius validitatem: sicut ad validum contractum matrimonij sufficit, vt quis velit illud inire more ceterorum, etiam si ignoret illius vinculum esse indissolubile.

SECTIO II.

De imperfectione actus.

264. Quod ad imperfectionem actus spectat, Caiet. in cit. verbo Votum cap. 3. notat illam in votis interdum inueniri per modum primi motus: vt cum sunt ex surreptione, id est, sine rationis ad id quod agitur aduertentia, quae deliberatio omnino requirit. Interdum vero fieri per modum defectus plene, & discussae deliberationis: prout contingit in votis quae fiunt ex metu repentiorum malorum, aut ex magno dolore, aut ex leuitate animi, vel ex pronitate ad vouendum.

265. Prioris autem modi imperfectionem contingentem in voto, impedire ne votum validum sit & obligatorium, communem doctrinam esse notat Suarez in citato lib. 1. cap. 6. num. 4. Fundatur in eo, quod excludat deliberationem, quae requiritur ad votum, vt pote quod est actus liber natura sua, tanquam in hominis arbitrio, de se relictus: prout patet ex initio cap. Licet, De voto. Et confirmatur, quia votum est lex quaedam priuata, quam homo sibi imponit: seu contractus quo se Deo obligat sua voluntate. Praeter Caietanum & alios quorum Suarez meminit, eam dem doctrinam expresserunt Armilla in verbo votum §. 6. & Sorus lib. 7. de iust. & iure, quaest. prima art. secundo paulo post vltimam conclusionem.

Vbi & reicit quod tradit Angelus in verbo Votum l. §. 6. signum esse quod votum indeliberate & ex surreptione factum sit, si is qui vouit, statim transacta angustia periculi, sit male contentus, ipsumque poeniteat quod votum

emiserit. Illa enim displicentia non arguit defuisse illi deliberationem sufficientem. Nam eum etiam qui diu deliberavit antequam voueret, potest postea poenitere voti facti: nec tamen ideo negari potest illud fuisse validum, ut nec fuisse factum cum sufficienti deliberatione. Idem signum rejicit quoque Palud. in 4. distinct. 38. quest. 1. definitione 2. & post eum D. Anton. 2. part. titul. 11. cap. 2. in principio, notab. 6. Syluest. item in verbo *Votum* 2. questione 13. Aliud signum adfert ex Panormit. Suarez in sequen. cap. no. no. numero 12. si passio ex qua quis vouet tanta fuerit, ut ea non interueniente, nullo modo vouisset. Reijcit autem: tum quia multa per occasionem fiunt, quæ alioqui non fierent, & nihilominus sunt valida, quia non obstante occasione eiusmodi, voluntate sufficienter libera præstitus est illis consensus plenus: tum quia, quid homo faceret cessante tali passione: sicut nihil confert ad meritum aut demeritum: ita nec ad voti validitatem aut inualiditatem. Itaque totum relinquendum est prudentis arbitrio, in quo expendenda est potissimum vovens aduertentia, aut in aduertentia ad id quod egit.

266. Quod attinet ad imperfectionem posterioris modi: si ea non sit tanta, ut excludat deliberationem, quæ ad mortaliter peccandum sufficeret: eam non annullare vota, quæ ipsa interueniente fuerint omissa; adeo ut talia obligent quantumcumque deliberatio non sit habita longo rationis discursu & præmeditatione: nec ita plene, ut nihil relictum fuerit non præmeditatum ac discursum. Ita tenet Paludanus loco citato, & post eum D. Antoninus, Syluester, Caietanus, & Sotus locis item citatis, ac Nauarrus in Enchir. cap. 12. numero 24. communemque sententiam esse monet Suarez in memorato cap. 9. numero 4. Pro qua facit quod iuxta cap. Dudum, De conuersione coniugar. votum factum calore iracundiæ non auferentis vsum rationis, sit validum. Item quod ex cap. 2. De voto, validum fuerit votum Ierosolymitanæ peregrinationis, factum à quodam in puerili ætate. Existimandum vero non sit in calore iracundiæ, vel in puerili iudicio adhibitam fuisse deliberationem illam exactam, qua res omnino plene expendere, nihil relinquendo indiffusum.

267. Accedit ratio, quam habet glossa ad cap. Mulier, 32. quest. 2. verbo *Mulier*, quod qui potest se obligare diabolo, possit & Deo. Vnde sequitur, posse quem cum ea deliberatione se per votum Deo adstringere, cum qua posset per peccatum mortale adstringere se diabolo. Quod confirmatur: quia dicens requiri maiorem, debet assignare quantitatem, qua debeat excedere. Id autem vix ac ne vix quidem potest cum sufficienti fundamento fieri. Sufficere autem eam quæ satis sit ad peccatum veniale, Sotus loco citato bene reijcit: quia implicatio quædam contradictionis est, aliquem posse sub mortali se obligare, prout fit in voto, cum ea deliberatione, cum qua non posset mortaliter peccare. Regula igitur optima iudicandi de validitate voti ex parte deliberationis, est ut si ea talis fuerit, siue formalis, siue virtualis, quæ sufficeret ad mortale, censetur sufficere quoque ad votum validum. Quo pertinent quæ latius tractat Suarez in seq. cap. 10.

268. Non existimes vero deliberationem ad votum sufficientem requirere multum temporis. Nam breuissime haberi potest, quemadmodum notant Paludanus, D. Antoninus, & Syluester locis citatis: immo adeo breui, ut successio illius imperceptibilis sit: prout ex Caiet. & Gabriele Suarez habet in prius citato cap. 9. nu. 14. Et Nauarr. (habito respectu ad praxim) dici potest significare voluisse in Enchir. cap. 12. nu. 26. docens non requiri, ut deliberatio votum præcedat tempore: quia nimirum tempore præcedens, cum sit discursus, constat inquisitione aliqua, & iudicio de præmissis, ex quibus concludatur, & voluntati proponatur vouendum esse.

269. Ex qua doctrina consequens est, valida esse vota, quæ sunt ex timore malorum repentino, aut ex magno dolore, aut ex vehemēti ira, aut ex facili propensione ad vouendum. Quanquam ex eo, quod talia sint minus plena (utpote quibus defuit plenitudo modi vouendi, per exactam scilicet deliberationem, & considerationemve om-

nium, quæ ad rem propositam pertinet) censeri possit subesse causa sufficientis dispensandi in illis. Et ita docent locis citatis Caiet. Paludanus, D. Antoninus, Sylu. & Nauarrus num. 24. & 52. ac Sotus ante solutionem argumentorum. Si quis obijciat tale votum esse imprudens, & ideo non placere Deo, Suarez in fine eiusdem cap. non respondet: tale votum quoad imprudentiam, & malitiam, si qua forte inde contrahatur, non placere quidem Deo, nihilominus tamen acceptari obligationem adstringentem ad aliquid quod facit ad ipsius gloriam: ideoque est apta materia voti, cum sufficienti deliberatione facti. Adde quod et si talis modus reprehensibilis sit, fieri tamen possit ut excusetur per inaduertentiam inuincibilem.

Duo autem ibidem Sotus monet notatu digna pro praxi. Vnum est, in talibus votis deliberationem sufficientem sufficere censeri debere, cum vovens aduertit probe, ac iudicauit quid faceret: nempe quod tale quid Deo promitteret: perinde ac censetur deliberatio sufficientis ad peccatum homicidij, cum quis aduertit probe, ac iudicat, se interficere hominem. Alterum est, inique cum facere, qui cum deliberate vouerit ad aliquid obtinendum à Deo: ob tanto eo, dispensationem peti: quia licet repentina deliberatio alem petitionem permittat, causa tamen vouendi, beneficiumque receptum, ingratitude arguunt peccentem.

Idem autem quod de prædictis, pariter sentiendum est de votis, quæ quis iratus, aut bene potatus emittit. Nam nisi ira aut potatio rationis iudicium tali sic abstulerit, ut obeum defectum mortaliter peccare non posset: illa censentur vota valida, ut in iisdem locis habent Palud. D. Anton. Sylu. Sotus & Nauarr. Ad quod confirmandum induci potest cap. Sicut nobis, De regularibus: vbi ad voti impletionem obligatur is, qui illud emittit laborans maxima agritudine: & ideo, ut existimare licet, minus maturo consilio, minusque perfecta deliberatione.

Cæterum quamuis pari ratione validum sit votum, quod quis mortis, alteriusve mali metu correptus emittit cum sufficienti deliberatione: non valet tamen illud quod fit quidem cum deliberatione ad peccandum mortaliter sufficienti: sed per metum ab homine alteri incussum ad hoc, ut illud faceret: iuxta ea quæ circa eandem materiam Concil. Trident. definiti. sess. 25. cap. 19. De regularibus. Illam fuisse persequitur Suarez in memorato lib. 1. cap. 7. & 8. Nobis sufficere possunt tradenda in seq. lib. 25. cap. 4. sect. 1. & 2. Quæ enim illic dicuntur de metu irritante, aut irritabilem reddente contractum, non erit difficile accommodare ad votum, ut ad illius speciem quamdam.

SECTIO III.

De imperfectione ætatis.

Imperfectio ætatis hic dicitur ætas ante pubertatem. De qua notat Caiet. in verbo *Votum* cap. 3. eam efficere ut solemne votum religionis emissum in ea, sit inualidum ex statuto Ecclesiæ ipsum irritantis. Quæ est D. Thomæ doctrina 2. 2. quest. 88. art. 9. & 189. art. 5. ac cum eo D. Antonini 3. par. tit. 16. cap. 3. in principio: Sylu. in verbo *Religio* 3. quest. 2. & 4. Soti lib. 7. De iust. & iure quest. 2. art. 2. habeturque ex cap. 1. De regularib. in 6. Quod vero ecclesiæ aliquid tale possit, bene tractat Suarez in tract. 6. De religione lib. 3. cap. 3. quem qui volet consulat, nobis enim sufficit id esse receptum communi vtu ipsius ecclesiæ: de quo patet tum ex citato cap. 1. tum ex eo quod in Concil. Trident. sess. 25. cap. 15. De regularibus, irritatur votum solemne religionis: siue à viro siue à femina emissum ante expletum annum ætatis 16. vbi etiam irritatur emissum ante annum probationis. Locum vero habet secundum memoratos auctores inualiditas istiusmodi, quantumuis ille qui vouet sit ante pubertatem capax doli, composque rationis sufficienter ad mortaliter peccandum. Locum habet item, etiam si impubes ipse, de patris aut tutoris consensu professionem faciat, prout expressit Nauarr. in Enchir. cap. 12. num. 68. Ratio vero est, quod neutro eorum modorum tollatur inhabilitas illa, quam ecclesiæ, pro sua in omnes fideles auctoritate, inducit.

dens nihilominus quod possint parentes & tutores omnia taliter ab impuberibus emissa vota irritare. De quare in seq. cap. 21.

CAPVT XX.

De iis qua excusant ab executione voti emissi.

SVMMARIVM.

- 276 Quatenus ratione dubij, detur excusatio ab executione voti emissi.
- 277 De ea que datur ratione materiae, generale documentum, cum corollariis ex eo deductis.
- 278 De eo qui vouit ieiunare, & impeditur exequi ob infirmitatem corporis.
- 279 Ingressus religionem non tenetur implere votum peregrinationis ierosolymitanæ: nec tenetur quis seruare votum non transeundi per aliquem vicum, si causa iusta ob quam emissum est, cessarit.
- 280 Impossibilitas implendi votum, absolute liberat ab eius executione, si illa sit perpetua, non item si tantum temporalis.
- 281 Quando impossibilitas excusans nihil necesse est commutationem fieri in aliquid possibile; & cum impossibilitas excusat solum ex parte, reliqua pars possibilis executioni mandanda.
- 282 Explicatio difficultatis, An femina que virginitatem vouit, libera sit a voto, si fornicetur.
- 283 Qui votum a se emissum non potest per se implere, non tenetur per alium, exceptis duobus casibus.
- 284 Quatenus ex intentione vouentis habeatur excusatio à voti executione.
- 285 De obligatione ad executionem voti sub conditione.
- 286 De obligatione ad executionem voti, cui definitum est certum tempus: & quid sit agendum, cum nequit quis deprehendere, ad quod tempus voluerit se obligare.
- 287 Quid agendum, cum vouens ex conscientia sua iudicio deprehendere nequit, an peccet differendo executionem sui voti.
- 288 Responso ad dubium, An qui tempore prefixo non impleuit votum teneatur, à sequenti tempore implere.
- 289 Quid agendum, quando in idem tempus incidunt duorum votorum executiones incompatibiles.
- 290 Quid sit iudicandum de obligatione ad ieiunium incidente in diem Dominicum, aut natiuitatis Domini.
- 291 Quid sit agendum cum quis scire non potest quodnam ex pluribus vouerit.
- 292 Quid cum dicitur, de quo emissum est votum, recipit maius & minus.
- 293 De loco & tempore in quo votum mandandum est executioni.
- 294 De fine & modo actionis, quod non cadant sub votum.

EXCUSATIO ab executione voti aliquando contingit ratione dubij de voti validitate, aliquando ratione materiae, & aliquando ratione intentionis.

De excusatione ratione dubij de validitate voti.

SECTIO I.

AD hanc excusationem spectant ea de quibus differunt alii magno numero citati Thomas Sanchez in lib. 1. De matrimonio disput. nona, dubio 3. & Suarez De religione tract. 6. lib. 4. cap. 5. sufficientia ad nostrum institutum complectentur aliquot documentis. Quibus praemittendum est, dubium quoddam esse negatiuum, & quoddam positium: negatiuum quidem, cum intellectus sic est suspensus, ut neutri parti præbeat assensum; quia pro neutra rationes habet, quæ sufficient ad ferendum iudicium probabile: positium vero, quando utriusque parti adhibet assensum, quia pro utraque, rationes habet sufficientes ad iudicium probabile ferendum. Quod si pro vna tantum parte rationes probabiles habeat (quia scilicet coniecturae quæ in alteram occurrunt, adferunt solummodo formidinem, non item euidenciam aliquam moralem) non erit censendus dubius, sed certus moraliter de eadem parte.

276.

272.

Sed quæret aliquis, An votum ipsum solemnè religionis intra pubertatem emissum, ita nullum sit; vt ne voti quidem simplicis vim habeat. Ad quod Syluester in citata quæst. 2. negatiue responderet, credens obligare tanquam votum simplex: id quod de mente D. Thomæ 2. 2. quæst. 189. art. 5. Idem etiam Palud. non obscure innuit in 4. distinct. 38. quæst. 7. diuisione septima: & post eum D. Anton. in memorato cap. 3. §. 2. circa principium: dum dicitur impubes non posse professionem facere quæ valeat vt sollemnè: per quod, vt videtur, significant valere tantum vt votum simplex. Contrarium vero tenendum est cum Caiet. ad prius memoratum D. Thomæ art. 9. col. 1. & cum Soto in citato art. 2. paulo ante solutionem argumentorū. Probatur enim aperte ex eo, quod in cap. vnico, De regular. in 6. taliter professio fiat potestas libere redeundi ad facultatem: quod sane Ecclesia minime faceret, si talis teneretur quantum in se est, religiosum seruare institutum. Ad idem quoque aperte facit Concil. Trident. cum in memorato cap. 16. professionem in quacunque religione, siue virorum siue mulierum, factam ante decimum sextum annum, decernit nullam esse, nullamque inducere obligationem ad alicuius regulæ, vel religionis vel ordinis obseruationem, aut ad alios quoscumque effectus. Non debet vero nos mouere quod à Syluest. pro se D. Thomas citetur; quia dubium non est quin huius mentem melius quam ille, affecti sint Caiet. & Soto, eius quoque perpetui sectatores ac interpretes commendatissimi. De Paludano autem & D. Antonino dici potest eos tantum significare voluisse, quod impubes nequeant votum sollemnè emittere, licet facere possint votum simplex: adeoque minime id intendisse, quod ex dicto ipsorum illatum est.

273.

Porro ea de qua hic agitur pubertas, consideranda est præcisè, penes ætatis annos: vt nimirum nunc secundum ius nouum in Concil. Trident. editum, siue masculus siue femina, nisi 16. annum expleuerit; & antea secundum ius antiquum, nisi masculus 14. & femina 12. annum impleuisset, nequiverit valide facere sollemnè votum religionis: quantumuis ante eam ætatem in mala doli capax, vriam haberetur pro pubere, quemadmodum notatum est à Diuo Antonino 2. par. tit. vndecimo cap. 2. §. 6. & 3. par. tit. 16. cap. 3. in princip. & à Soto lib. 7. De iust. & iure quæst. 3. art. 2. conclus. 3. Neque refert, quod circa matrimonium (ad quod etiam pubertas requiritur) malitia seu doli capacitas possit eam ætatem supplere, iuxta cap. De illis 2. & cap. finale De desponsatione impuberum. Non refert inquam, quoniam ea de qua loquimur voti inualiditas, non spectatur ex rei natura, sicut inualiditas matrimonij; sed ex eo Ecclesiæ statuto, quo impubes professio nulla est: quidquid malitia ætatem suppleat.

274.

Quod attinet ad cætera vota, nihil circa tempus ætatis, Ecclesiæ de eis præscriptum: adeo vt si quis iam doli capax intra pubertatem susciperet sacrum ordinem, sollemnè continentie voto adstrictus esset, vt habent Caiet. 2. 2. quæst. 88. art. 9. & Soto in 7. De iust. & iure quæst. 3. art. 2. Eadem quoque ratione, vota simplicia ab impubere emissa censenda sunt valida: si tunc legitimum habuerit rationis vsum, ex eodem Caietano ibidem, & in verbo Votum cap. 3. & 2. 2. quæst. 189. art. 5. Id quod verum est, etiam si votum sit simplex religionis, prout Syluester expressit in verbo Votum 3. quæst. 5. cui Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 68. consentit, repudiata contraria (quem Angelus & Rosella insinuant) sententia.

275.

Aduerte autem, quoniam puer legitimum rationis vsum habeat, non posse certo definiti ex tempore; quoniam is solet aliis citius & aliis tardius aduenire, vt constat experientia, vnde non est tam ad ætatem quam ad doli capacitatem attendendum: nimirum considerando ad expendendo capiatne quid importet votum Deo facere, prout Caiet. ait in citato cap. 3. Aut an polleat eo rationis vsum, quo possit mortaliter peccare; quod idem est, ac posse diabolo se obligare: si enim deprehendatur potuisse quando vouit, iudicari debet, iuxta antedicta, cum deliberatione ad validitatem sufficienti, vouisse. Quam omnium sententiam esse notat Nauarrus in eodem num. 68. Ad-